

je namerno duži – čini nam se da, mada napisan 1938. godine, pogađa i suštinu situacije danas.

U relacijama knjige *Studija iz poetike* može se govoriti i o mnogim drugim pitanjima. Svaka studija, naime, otvara posebnu problematiku (na primer, studija *O metodologiji nauke o niževnosti*, koja se bavi razvojnom problematikom i pitanjima dijahronog proučavanja književnosti); svima je, pak, zajednički imenilac strukturalistička metodologija, ne kao kanon, već kao proces saznavanja suštine književnosti, proces koji se neprestano razvija i

obnavlja. U razgovoru sa Miroslavom Kačerom Mukaržovski je upozorava na istorijsku promenljivost strukturalizma, pojma koji je danas višeznačan; no kada je u Praškom lingvističkom kružoku nastajao, »bio je na određeni način omeđen materijalom na koji je primenjivan, no bio je, tako reći, borbeno geslo« (str. 787). Borbeno geslo protiv eklekticizma u nauci, »protiv nespremnosti da se razmišlja i dosledno ispravljaju zablude i u vlastitom mišljenju« (ibidem), što se može smatrati kao funkcija strukturalizma ne samo u vreme njegovog nastanka, već i kao permanentna funkcija.

noćna komešanja

zoran đerić

Redaju se slike. . .

Kad bih mogao da kažem: **mesečina mi je prešla preko ruke**, jaka supa isparava.

MLADIĆU KOJI SE ODMARA:

prst zabodi u čelo i potraži izvorište tuša; prvim mrljama pokrij očne otvore (u nedostatku plave boje – napiši da je pogled: svetao ili plav); crvenim – krv na nosu i usnama; šake i noge koje su sve to dirale; i spiralu iznad glave, umesto cveta u kosi; tvoja haljina je od limunova; šest tačkica umesto kose; teške su linije koje povlače obline; igraš se, ti si devojčica koja se igra; a kada tuš izbledi/ostari, a prst prestane da bude čep – iscuri tvoj autportret.

Iznenaduješ me staloženošću. Oko tebe su krugovi moći. Usredsređen si na jednu stranu – stranu otvaranja, stranu uzleta. Prikupljaš snagu za moćno podizanje. . .

II

Miran si, zaista.

Na jednoj si strani – onaj koji gubi, a na drugoj –

onaj komē se sve vraća.

Panter se baca na stablo: izmiče tronogi zec sa lepršavim ušima. Harlekin se pentra uz drvo, pred zmijom koja mu plazi jezik.

Sa sestrom sa zida, niza zid, kroz zube. S drugaricom s krova, k nebu, k ovcama.
Čanak punim i svom snu/psu.

U krajnjem slučaju – čoveku treba veliki fenjer, treba nešto da svetli (neobično, strašno) – drvo da krvari (ako ne ništa drugo), da se ne bi vratili kaljevi, već čisti kao aveti, po svojoj volji pokretni (kao srne i košute).

U krajnjem slučaju – čoveku treba vatra, da se osuši, treba da svetli (sablasno, kao opao list). Vatra je čudna i retka: guta lažne stvari (čitav naramak), vezuje marame pod bradom palocu plamena, čoveku od drveta, maloj kuli što svetli.

Približi se u obliku kestena; udarajući palčevima, izazivajući gnev.

Oslobodimo se sadržaja.

Zar je neizbežna dosadna priča i opipljivost (oštrina – tupost) predmeta?

Pod naletima utisaka – poezija je blesak, buljenje pojavnog. Poezija je pre moć da jezik zazvoni a stvari skliznu kroz pukotinu.

Šuma kestenova, šum kastanjeta. Miris koji dopire s ugla. Igračica koja nam nudi/budi svežanj asocijacija.

Izližacu ti tabane: nećeš moći pobeći!

SAN:

Golu devojkicu polivam mlekom, toplim. Donosim korpu i vadim iz nje tri mačeta. Puštam ih da je ližu, da joj se pentraju po telu i golicaju je repovima i jezicima, grebu šapicama.

NOĆ:

Sve to tamno, što se preliva, guta, davi, nadire, podiže i tone. Gde se teško može razaznati bilo kakav oblik, nago telo; samo jauci, hropac, stenjanje. **Komešanje mraka.**

MI BEŽIMO:

Mi bežimo. Iza nas je komešanje. Više se ne snalazimo u talogu. Vidim da si splela kosu u rep, čelo tvoje, prčast nos, i u rukama – grumen. A ti mene ne možeš prepoznati: vrat i glava su mi jareći, ili tek jarca nudim na žrtvu, a sam se krijem u talasastim tamnim plaštevima, stojeći na debeloj grani koja me drži nad ponorom. Iza mene se tek naslućuje ptica koja se podiže na dugim nogama iznad svog gnezda. Tek nešto me raduje, a tebe plaši: jaz između nas nije nepremostiv – moja grana se savija ka tvojoj strani, a i ti si (nehotice, da li?) ka meni nagnuta. Sve drugo je smrvljeno. Sve drugo je nepoznanica.

GLEDAJ:

Narandžino drvo je pod prozorom, a levo, na dohvat – smokva.

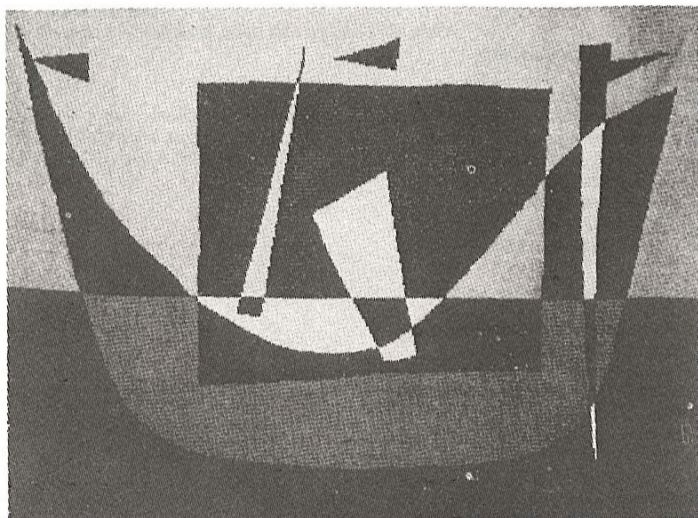
– Padaju plodovi, tišina i šišarke, kao i teški crepovi, od nespretnog prelazanja krova.

Gledaj, grozd je nedozreo, ali je zato hlad gust, a sočna tela zavaljena u stolicama.

– Ne vidim: more je u blizini, zidine gradske – butinenerazmaknute.

POKAZUJE BLIZINU – TAMO:

Taj učenik jednine, određeni član muškog roda (**vidim ga!**), prolazi napred (**htela bih kratkom haljinom da ga zadržim**), dugačak i slobodan, ima korak i drvo, nebo o koje treba da se obesi.

na 11 koraka

jagoda zamoda

OBLIK PTICE

A kad izide iz toga svijeta i prvi put bude stavljeno na zemlju a majka sjedne pored njega, tad široko se dvorište ispuni novim gostima koji su tu da se susretnu s jednim svijetom koji stalno raste u svom dijelu svakog tijela. Često se vjeruje da taj svijet ima oblik ptice, ali mogao bi biti i kao mali čovjek. A sutradan u isto vrijeme sve će se ponoviti.

VEO

Treba skinuti veo s njegovog tegobnog iskanja. Kretao se polako, govorio tiho. Zaobilazio stupice. Vladao je crtežom, imao hitru i sigurnu ruku. Želio je sačuvati i sebe i svoje, svoj govor, svoj napjev. Tražio je tegobno u vremenu prvih ljudskih naselja. Pokazati da se bori, da postoji i da živi. Ni do čega drugog nije mu stalo. Ni do čega drugog nije mi stalo.

NA 11 KORAKA

I neumoljivom upornošću i inatom, nećeš ih naći. Nesiguran kao i starost. Ni tetivama koje tvoj luk čine još elastičnijim. Nesigurno, kao i starost, mnogo stariji od svoje najstarije slike, nećeš naći dokaze. Ni različitim tlocrtima i bokorcima. Protrčiš li kroz cijeli srednji vijek; isprobaš li Odisejev luk! Nećeš naći dokaze da mu želiš vidjeti na 11 koraka od svog obitavališta.